

Tillfälligt uppehåll i läkemedelsbehandling vid akuta tillstånd med risk för intorkning

Läkemedelskommitténs rekommendation:

Tack till Läkemedelskommittén i Kalmar för idéer och del av bakgrundsmaterial till denna lista.

Symtom:

Patient med hastigt påkommet tillstånd med risk för intorkning kan exempelvis vara

- Diarréer
- Kräkningar
- Feber (temperatur > 38 grader C)
- Intorkning
- Annan akut sjukdom som medför svårigheter att äta eller dricka

Tillfälligt uppehåll bör övervägas vid risk för intorkning:

Läkemedelsgrupp	Ex på preparat	Följ upp
ACE-hämmare och kombinationer	Enalapril, Ramipril, Enalapril comp	Blodtryck, elektrolyter, eGFR
Angiotensinreceptorblockerare (ARB) och kombinationer	Losartan, Candesartan, Candesartan/hydrochlortiazide, Entresto	Blodtryck, elektrolyter, eGFR
Diuretika	Hydroklortiazid, Esidrex, Salures, Normorix, Sparkal, Furix	Blodtryck, elektrolyter, eGFR
Diuretika, kaliumsparande = Mineralkortikoidreceptor-Antagonister (MRA)	Spironolakton, Eplerenon, Inspra	Blodtryck, elektrolyter, eGFR
Medel mot diabetes: Metformin inkl kombinationer SGLT2-hämmare (medel som ökar glukosutsöndringen via njurarna)	Metformin, Glucophage, Janumet, Synjardy, Xigduo Forxiga, Jardiance	Blodsocker och urinketoner, elektrolyter, eGFR Övervakning av volymstatus, elektrolyter och urinketoner
NSAID = COX-hämmare (även receptfria preparat)	Arcoxia, Celebra, Diklofenak, Ibuprofen, Orudis, Naproxen	Smärtbedömning, eGFRa

Bör övervakas vid risk för intorkning:

Läkemedelsgrupp	Ex på preparat	Följ upp
Traditionella anti-koagulantia (vitamin-K-antagonister)	Waran Warfarin	PK-INR
Nya orala antikoagulantia (NOAK)	Pradaxa Xarelto Eliquis Lixiana	eGFR Mer info finns på http://ssth.se/
Neuroleptika	Haldol, Risperdal, Zyprexa, Cisordinol, Xeplion, Lithionit	Mentalt status, muskeltonus, CK, eGFR, S-Natrium S-litium dalvärde
Morfin	Morfin, Dolcontin	eGFR
Digitalis	Digoxin	Puls, eGFR, s-digoxin
Medel mot diabetes: Sulfonylurea-preparat GLP-1-receptoragonister	Daonil, Glibenklamid, Mindiab Bydureon, Byetta, Victoza	Blodsocker och urinketoner

Medicinsk bakgrund

Vid intorkning pga kräkningar, diarré, svår infektion kan vissa läkemedel öka risken för njursvikt. Gäller även vid akut njursvikt av annan orsak t ex glomerulonefrit och sorkfeber.

- Exempel på sådana läkemedel är ACE-hämmare, angiotensinreceptorblockerare (ARB), diuretika och NSAID. Kombinationen ACE-hämmare/ARB och NSAID är särskilt ogynnsam.

Vid akut njursvikt, leversvikt och svår infektion kan vissa läkemedel ackumuleras i kroppen, vilket kan leda till överdosering och allvarliga biverkningar. Särskilt gäller det läkemedel som i hög grad utsöndras via njurarna eller har aktiva metaboliter som utsöndras via njurarna.

- Exempel på läkemedel som i hög grad utsöndras via njurarna är metformin, glibenklamid, glipizid, digoxin, dabigatran (Pradaxa), litium och risperidon. Morfin har även en metabolit som kan ackumuleras vid njursvikt.
- Laktacidosis (ex vid infektion, feber, dehydrering) kan förvärras av metformin, eftersom metformin blockerar leverns metabolism av laktat till glukos.

Vid akut vätskeförlust kan elektrolytförluster uppkomma. Elektrolytstörningar kan även ses som biverkningar av vissa läkemedel. Hyponatremi kan exempelvis ge förvirring, medvetanderubbning och utlösa kramper.

- Hyponatremi kan vara en biverkan av diuretika, antidepressiva, antipsykotiska och antiepileptiska läkemedel (t ex karbamazepin, oxkarbazepin).